

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 р. № 894»

1. Мета

Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 р. № 894» (далі – проєкт постанови) розроблено з метою спрощення ведення господарської діяльності та зменшення фіскального тиску на суб'єктів господарювання.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Пунктом 1 постанови Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року № 894 «Про встановлення строків, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги)» (далі – постанова № 894) встановлено обов'язок для торговців забезпечувати можливість розраховуватись за товари / послуги за допомогою безготівкових розрахунків (у тому числі електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв).

Поняття «торговець» використовується у постанові № 894 у значенні пункту 89 статті 1 Закону України від 30 червня 2021 року № 1591-IX «Про платіжні послуги» (далі – Закон № 1591), який визначає, що торговець – це суб'єкт господарювання (юридична особа або фізична особа, яка здійснює підприємницьку діяльність, незалежну професійну діяльність), який відповідно до договору з відповідним надавачем платіжних послуг (еквайром або іншим) приймає до обслуговування платіжні інструменти для здійснення оплати вартості товарів чи послуг, включаючи послуги з видачі коштів у готівковій формі.

Слід зазначити, що відповідно до визначень, наведених у Законі № 1591:

електронний платіжний засіб – платіжний інструмент, реалізований на будь-якому носії, що містить в електронній формі дані, необхідні для ініціювання платіжної операції та/або здійснення інших операцій, визначених договором з емітентом;

платіжний застосунок – програмне забезпечення, що дає змогу користувачу ініціювати платіжну операцію з рахунку платника (у тому числі за допомогою платіжних інструментів) та/або здійснювати інші операції, передбачені договором із надавачем платіжних послуг;

платіжний пристрій – технічний пристрій (банківський автомат, платіжний термінал, програмно-технічний комплекс самообслуговування, програмно-апаратне середовище мобільного телефону, інший пристрій), що дає змогу користувачу ініціювати платіжну операцію, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього пристрою.

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000065FC2E00F6F4B300

Підписувач Марченко Сергій Михайлович

Дійсний з 03.03.2023 13:04:40 по 03.03.2025 13:04:40

Міністерство фінансів України

14020-10-62/24263 від 06.09.2023

Отже, вимоги постанови № 894 однаково поширюють свою дію на всіх суб'єктів господарювання незалежно від їхньої організаційно-правової форми, виду діяльності, способу розрахунків, у тому числі тих, що здійснюють продаж товарів як кінцевим споживачам, так і іншим суб'єктам господарювання.

Водночас поширення дії норм постанови № 894 на можливі види та способи розрахунків в оптовій торгівлі дещо суперечить сталій практиці розрахунків у цій сфері, які, як правило, відбуваються без використання електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв:

у безготівковій формі (попередня оплата та/або оплата з відстрочкою платежу) – за допомогою реквізитів поточного рахунку IBAN у системі клієнт-банк відповідно до виставленого продавцем рахунку-фактури;

у готівковій формі – при доставці товарів безпосередньо до господарської одиниці та оплаті товару на місці його відвантаження.

З огляду на викладене та за умови, якщо у платника у розумінні Закону № 1591 або споживача у розумінні Закону України «Про захист прав споживачів» будуть відсутні інші можливості для здійснення оплат, крім готівки і картки (будуть відсутні електронні застосунки), або ним будуть штучно створюватись обставини для їхньої відсутності, а оптовий продавець буде наполягати на абсолютно прозорому виді безготівкового розрахунку за допомогою реквізитів поточного рахунку у форматі IBAN, такий продавець порушить вимоги постанови № 894.

Однак на відміну від постанови Кабінету Міністрів України від 29 вересня 2010 року № 878 «Про здійснення розрахунків за продані товари (надані послуги) з використанням спеціальних платіжних засобів» положення постанови № 894 не містять будь-яких додаткових параметрів для визначення мінімальної кількості пристроїв чи місць, де мають забезпечуватися вимоги Закону № 1591, у частині здійснення безготівкових розрахунків за продані товари (надані послуги).

Ця ситуація вже використовується недобросовісними суб'єктами господарювання, у яких у торговому залі розміщено два і більше місць розрахунків як стимулювання покупців до здійснення розрахунків готівкою, шляхом обмеження кількості місць із можливістю здійснення розрахунків за допомогою електронних платіжних засобів.

Зазначене досягатиметься великими ритейлерами шляхом забезпечення у своїх супермаркетах можливості здійснення безготівкових розрахунків за допомогою електронних платіжних засобів лише в одному чи двох місцях із продажем товарів рештою кас лише за готівку.

Такий підхід створює великі черги для покупців, які виявляють бажання розрахуватися за допомогою електронних платіжних засобів, зумовлює незручності для них і змушує розраховуватися готівкою, щоб пришвидшити процес купівлі товарів (послуг).

Із системного аналізу положень Закону № 1591 та постанови № 894 вбачається, що такий підхід є законним, проте не відповідає суті та меті,

закладеній законодавцем в ідею популяризації безготівкових розрахунків в Україні.

З огляду на викладене, з метою недопущення запровадження більш агресивної та необґрунтованої політики фіскалізації розрахунків в Україні, а також задля недопущення зловживань необ'єктивними та невиправдано регуляторними нормами постанови № 894 прийняття проекту постанови є необхідністю.

3. Основні положення проекту акта

Проектом постанови запропоновано обмежити дію норм постанови № 894 у сфері оптової торгівлі, а також встановити співвідношення мінімальної кількості місць проведення розрахунків, де торговці будуть зобов'язані забезпечувати можливість здійснення безготівкових розрахунків за продані товари (надані послуги), до загальної кількості місць розрахунків у господарській одиниці, у тому числі за допомогою електронних платіжних засобів та/або платіжних застосунків, та/або платіжних пристроїв.

4. Правові аспекти

Закон України «Про платіжні послуги», постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 2022 року № 894 «Про встановлення строків, до настання яких торговці повинні забезпечити можливість здійснення безготівкових розрахунків (у тому числі з використанням електронних платіжних засобів, платіжних застосунків або платіжних пристроїв) за продані ними товари (надані послуги)».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація постанови не потребуватиме фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект постанови не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудої сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект постанови потребує погодження з Міністерством економіки України, Міністерством цифрової трансформації України, Державною податковою службою України, Державною регуляторною службою України.

Проект акта потребує проведення правової експертизи Міністерством юстиції України.

Проект постанови не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності, у зв'язку з чим на розгляд Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій не надсилався.

У проєкті постанови відсутні положення, які відповідно до вимог Порядку проведення консультацій із громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996, потребують обговорення з громадськістю.

7. Оцінка відповідності

У проєкті постанови відсутні положення, що:
стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції;
стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;
впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;
містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних із корупцією;
створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проєкт постанови потребує визначення доцільності проведення Національним агентством з питань запобігання корупції антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Прийняття проєкту постанови забезпечить спрощення ведення господарської діяльності та зменшить фіскальний тиск на суб'єктів господарювання, сприятиме розвитку та збільшенню частки безготівкових розрахунків в Україні.

Проєкт постанови не вплине на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Міністр фінансів України

Сергій МАРЧЕНКО

_____ 2023 року